

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РАННЬОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Методист Херсонської академії неперервної освіти
Мартиненко Артем Леонідович

-
- Соціалізація - набуття дошкільниками соціального досвіду, що здійснюється через діяльність, спрямовану на орієнтування в ситуації, пристосування до навколишнього, перетворення живої і неживої природи, власного „Я”; процес освоєння й реалізації зростаючою людиною соціального змісту; реальний зміст дорослішання дитини, у якому відбувається становлення значущої для індивідуальності суб'єкта активної творчої соціальної дії; історично зумовлений процес входження дитини у світ конкретних соціальних зв'язків і освоєння соціокультурного досвіду, засвоєння нею цінностей, норм поведінки; процес відтворення дитиною цих зв'язків за рахунок її включення в соціальне середовище, активної власної діяльності та спілкування.

? Виховання і навчання (у вузькому сенсі) - це спеціально організована діяльність з метою передачі соціального досвіду індивіду (дитині) і формування у нього певних, соціально бажаних стереотипів поведінки, якостей і властивостей особистості.

? Процеси виховання і соціалізації протікають паралельно і в той же час незалежно один від одного, хоча і спрямовані на становлення особистості, набуття людиною свого місця в житті.

? Різниця між цими процесами полягає в тому, що виховання, яке здійснюється в сім'ї, в дитячому садку, в школі, може перериватися, а ось соціалізація йде безперервно

? Отже, соціалізація - це процес формування і розвитку особистості, що відбувається під впливом виховної і навчальної діяльності.

? Під соціалізацією розуміється процес засвоєння індивідом зразків поведінки, соціальних норм і цінностей, необхідних для його успішного функціонування в даному суспільстві.

? Випадкові соціальні дії мають місце в будь – якій соціальній ситуації, тобто коли взаємодіють два або більше індивідів. Наприклад, розмова дорослих про свої проблеми може достатньо сильно вплинути на дитину, але це навряд чи можна назвати виховним процесом.

-
- Чинником соціалізації дітей дошкільного віку виступає дитяча субкультура – соціально-культурний простір, який перемижується з простором культури дорослих; динамічне соціальне, психолого-культурне автономне утворення зі своїми морально-правовими нормами, мовленнєвим апаратом, своїм фольклорним надбанням та ігровим комплексом. З огляду на притаманні їй функції, дитяча субкультура є агентом соціалізації особистості, а її структурними компонентами виступають: дитячий фольклор, дитяча словесна творчість, дитячий правовий кодекс, дитячі ігри, дитячий гумор, релігійні уявлення, дитяче філософствування, дитячі інтереси.

УКРАЇНСЬКІ ФІЛОСОФИ Т. ЗАЙЧЕНКО, В. САРАТОВСЬКИЙ, І. КАЛЬНИЙ ТА ІНШІ РОЗВИВАЮТЬ ЇЇ ДІАЛОГІЧНУ КОНЦЕПЦІЮ СОЦІАЛІЗАЦІЇ Й ВІДОКРЕМЛЮЮТЬ ТАКІ

- **РІВНІ** відношення «я – я» – внутрішній діалог, умова формування самосвідомості та самооцінки;
- в «я – ти» – царина формування морального почуття, почуття любові, ненависті, дружби;
- в «я – ми» – царина виховання національної свідомості, класового почуття, почуття гуртової солідарності;
- в «я – людство» – умова усвідомлення своєї приналежності до роду людського, джерело філософсько-історичних, футурологічних рефлексій;
- в «я – друга природа» – царина оцінки світу речей;
- в «я – природа» – царина прояву найрізноманітніших інтересів;
- в «я – універсум» – царина формування світогляду релігійних і філософських вчень

? Однією з форм реалізації процесу соціалізації є соціальна адаптація – вид взаємодії особи з соціальним середовищем, у процесі якого відбувається узгодження вимог та сподівань обох сторін.

-
- Н.М.Захарова розглядаючи проблеми соціальної адаптації дітей, які вперше починають відвідувати дошкільний навчальний заклад у віці 5-6 років, поняття соціальної адаптації розуміє як процес активного пристосування за допомогою різноманітних засобів з пріоритетною позицією задоволення потреби в ігровій діяльності, як інтегральний показник здатності дитини виконувати соціальні функції та ролі в групі.

? Варта уваги соціально-педагогічна технологія оптимізації адаптаційного процесу дошкільників, в основу якої покладено використання адаптаційно-розвивального потенціалу різних видів ігрової діяльності: сюжетно-рольових, театралізованих, рухливих ігор, ігрових вправ та етюдів.

? Особливості впливу гри на процес адаптації дослідники пов'язують як із сенситивними можливостями дітей даного віку для засвоєння суспільних норм, форм поведінки, розвитку адаптаційних механізмів, вміння адекватно сприймати навколишню дійсність, так і з соціальною сутністю гри, визнанням її школою соціального становлення особистості

У процесі соціалізації бере участь все оточення індивіда:

- сім'я;
- сусіди,;
- однолітки в дитячому закладі, школі;
- засоби масової інформації ;
- і т.д.

УСПІШНА СОЦІАЛІЗАЦІЇ, ПО Н. СМЕЛЗЕР

- ? очікування;
- ? зміни поведінки;
- ? прагнення відповідати цим очікуванням.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗА ТРЬОМА РІЗНИХ СТАДІЯХ:

- ? • стадії наслідування і копіювання дітьми поведінки дорослих;
- ? • ігрової стадії, коли діти усвідомлюють поведінку як виконання ролі;
- ? • стадії групових ігор, на якій діти вчаться розуміти, що від них чекає ціла група людей

? Мета соціалізації, тобто особистісні якості, які повинен придбати дитина, і соціальну поведінку, яке він повинен засвоїти, - варіюють від однієї культури до іншої, точно так само як і методи, використовувані для соціалізації дитини.

У БУДЬ-ЯКОМУ СУСПІЛЬСТВІ СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЛЮДИНИ МАЄ ОСОБЛИВОСТІ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ

- дитинство (від народження до 1 року),
- раннє дитинство (1 -3 року),
- дошкільне дитинство (3-6 років),
- молодший шкільний вік (6-10 років),
- молодший підлітковий (10-12 років),
- старший підлітковий (12 -14 років),
- ранній юнацький (15-17 років),
- юнацький (18-23 року)
- молодість (23-30 років),
- ранню зрілість (30-40 років),
- пізню зрілість (40 -55 років),
- літній вік (55-65 років),
- старість (65-70 років),
- довгожителство (понад 70 років)

-
- Соціальні психологи Н. В. Андрееenkova і Я.І. Гилинский роблять акцент на те, що соціалізація передбачає засвоєння соціального досвіду насамперед у ході трудової діяльності. Вони виділяють три основні стадії: Дотрудову, трудову і Післетрудову. Дотрудова стадія ділиться на два періоди: рання соціалізація, що охоплює період від народження дитини до вступу до школи, і стадія навчання, що включає весь період часу навчання

? Рання соціалізація охоплює час від народження дитини до надходження його в школу, тобто ті періоди, які у віковій психології іменуються: дитинство, раннє дитинство. дошкільне дитинство

ЗАСОБАМИ РАННЬОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ Є

- способи вигодовування немовляти і догляду за ним;
- формовані побутові і гігієнічні вміння;
- оточуючі людину продукти матеріальної культури;
- елементи духовної культури (колискові пісні, казки);
- стиль і зміст спілкування, а також методи заохочення і покарання в сім'ї;
- послідовне прилучення людини до численних видах і типам відносин в основних сферах його життєдіяльності - спілкуванні, грі, пізнанні, предметно-практичної діяльності.

ДО АГЕНТАМ РАННЬОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ВІДНОСЯТЬ

- ? батьків,
- ? братів і сестер,
- ? бабусь і дідусів,
- ? близьких і далеких родичів,
- ? що приходять нянь,
- ? друзів сім'ї,
- ? однолітків.

? Рання соціалізація здійснюється в сім'ї, де складаються перші уявлення про світ, про добро і зло, де дитина і усвідомлює себе

? З точки зору Т. Парсонса, сім'я - основний орган соціалізації, мати і батько - головні творці особистості, дитина - порожня посудина, який треба наповнювати культурою

? Отже, взаємини, що складаються між батьками і дітьми, є вирішальним моментом соціалізації

? Вони виявляють себе в самий відповідальний момент - коли людина найбільш сприйнятлива до добра і зла, коли він більш довіритель і відкритий всьому новому, а саме в період дитинства.

? Друга характерна риса - взаємини продовжуються все життя і, отже, роблять найбільш тривалий вплив.

? Третя риса - батьківсько-дитячі відносини є самими тісними і близькими відносинами, які тільки можуть існувати в людському суспільстві.

? Головним способом сімейної соціалізації є копіювання дітьми моделей поведінки дорослих членів родини, а також прийняття ролі і виконання ролі.

? Прийняття ролі - це спроба прийняти на себе поведінку особистості в іншій ситуації або в іншій ролі.

ДЖ. МІД РОЗРІЗНЯВ ТРИ СТАДІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ДИТИНИ ДО ВИКОНАННЯ ДОРΟΣЛИХ РОЛЕЙ.

- ? Перша - підготовча стадія (у віці від 1 до 3 років), під час якої дитина імітує поведінку дорослих без якого-небудь розуміння (наприклад, дівчинка карає ляльку).

? Друга стадія, звана ігровою (у 3-4 роки), настає тоді, коли діти починають розуміти по ведення тих, кого вони зображають, але виконання ролі ще не стійко.

? Третя - заключна стадія (в 4-5 років і далі), в якій рольовий поведінка стає зібраним і цілеспрямованим і виявляється здатність відчувати ролі інших акторів.

? Вдала взаємодія виникає і діє тільки тоді, коли кожен засвоює не тільки власну роль, а й ролі партнерів.

? Через усвідомлення інших ролей, а також почуттів і цінностей інших у свідомості особистості формується «узагальнений інший». Він є грубим порівнянням зі стандартами і цінностями суспільства.

? Повторюючи прийняту роль «узагальненого іншого», індивід формує свою концепцію "Я". Недостатня здатність адаптуватися до іншої точки зору, приймати на себе ролі інших індивідів може негативно позначатися на розвитку особистості.

? Американський учений-соціолог А. Халлер на додаток до теорії Дж. Міда розробив концепцію «значущого іншого». «Значний інший» - це та особистість, схвалення якої даний індивід добивається і чиї вказівки він приймає.

У ЯКОСТІ «ЗНАЧУЩИХ ІНШИХ» МОЖУТЬ ВИСТУПАТИ

- ? батьки,
- ? чудові вчителі,
- ? наставники,
- ? деякі учасники дитячих ігор
- ? популярні особистості.

? Індивід прагне прийняти їх ролі,
наслідувати їм і таким чином здійснювати
процес соціалізації через «значущого
іншого».

? Навчання більшості найважливіших ролей починається зазвичай в ранньому дитинстві, одночасно з початком формування уста – новок, спрямованих на визначення ролі і статусу. Більша частина цього етапу рольового навчання проходить несвідомо і безболісно.

З вищесказаного видно, що результатом ранньої соціалізації повинна бути готовність до школи. Шкільна готовність передбачає

- готовність до більшої, ніж раніше, самостійності,
- до співпраці з чужими дорослими і однолітками без безпосередньої підтримки та захисту батьків.

СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ДИТИНСТВІ І. П.

РОГАЛЬСЬКА – ЯБЛОНСЬКА І ПРОПОНУЄ ЗА ТАКИМИ КРИТЕРІЯМИ:

- соціальна адаптованість з показниками – ставлення дитини до нових соціальних умов, особливості емоційного стану дитини, домінування настанов на взаємодію з дітьми;
- соціальна активність з показниками – наявні прояви ініціативності, активності, самостійності;
- соціальна компетентність з показниками – соціальний інтелект як здатність вирішувати соціальні проблеми у запропонованих ситуаціях, ціннісні орієнтації дітей та їхні духовні потреби, сформованість соціальних норм поведінки дитини.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ДИТИНСТВІ ПОВИНЕН КЕРУВАТИСЯ ПРИНЦИПАМИ:

- ? пріоритету інтересів дитини;
- ? балансу як оптимального співвідношення процесів індивідуалізації та соціалізації в їх єдності та відмінності;
- ? опертя на позитивне,
- ? принципу соціальної відповідності; комплексного підходу;
- ? діадичної взаємодії та відкритості супроводу

ФОРМУВАННЮ В ДОШКІЛЬНИКА ВІДЧУТТЯ
БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СОЦІАЛЬНОМУ ДОВКІЛЛІ
СПРИЯТИМЕ ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ В ЙОГО
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТРЬОХ ОСНОВНИХ ЖИТТЄВИХ
ПРАГНЕНЬ:

- 1) до самореалізації (прояв його природних можливостей, сил, здібностей; прагнення досягти успіху, домогтися визнання іншими його чеснот, добрих вчинків; намагання самоствердитися, заявити про своє «Я»);
- 2) до саморозвитку (наявність у дитини права на вільний вибір і прийняття власних рішень; існування права на помилку, можливість розпоряджатися на власний розсуд на своїй території);
- 3) до самозбереження (протистояти руйнівним впливам соціального довкілля; підтримати себе у стресових ситуаціях; ставитися з довірою до своїх можливостей, не погоджуватися з негативною думкою інших про себе).

ВОДІ ПОЧАСТИ ПЕДАГОГІ ОБПІПАЛІЖИТЬ В ЗБАЛАНСУВАТИ ВАЖЛИВИЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ДОШКІЛЬНЯТ НАБІР УМІНЬ:

- 1) уміння орієнтуватися у нових умовах життя (встановлювати їх схожість-несхожість із звичними; і визначити, що є важливим-неважливим, корисним-шкідливим, безпечним-небезпечним, приємним-неприємним; диференціювати межі соціально прийнятної, схвалюваної і несхвалюваної поведінки; надавати перевагу позитивній налаштованості міркувань, конструктивним способам поведінки;

? 2) уміння пристосовуватися до навколишнього світу (освоюватися в незнайомому людському докiллі; набувати необхідних умінь і навичок спілкування та спiльної діяльності; вписуватися в колектив; засвоювати основні правила спiвжиття і моральні норми поведінки; визначати свій статус у групі однолітків, бути толерантними щодо інших, ставити себе на їх місце);

-
- 3) уміння конструктивно впливати на оточення та самого себе (виробляти свої особисті плани, продукувати нові ідеї; проявляти свою індивідуальність, проявляти творчу активність, вигадку, елементи раціоналізаторства, фантазії; відстоювати власну думку та гідність; орієнтуватися на правильну доцільну поведінку, чинити опір негативному тиску, підтримувати приємні взаємини і переривати неприємні; організовувати добродійні справи, допомагати іншим).

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ОСВОЄННЯ
ДИТИНОЮ ПРАВИЛ І НОРМ, НЕОБХІДНИХ ЇЙ ДЛЯ
НОРМАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ В

СУСПІЛЬСТВІ, ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ РІЗНИМИ

ШЛЯХАМИ:

- стихійно, в результаті несанкціонованих впливів, поза планами і контролем дорослих;
- у ході відносно спрямованого і контрольованого батьками і педагогами процесу;
- внаслідок самовиховання (бажання і здатності дитини змінюватися на краще, позбуватися певних вад, оволодівати вміннями, долаючи перешкоди).

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК МАЛЮКА Є ПРОЦЕСОМ ЙОГО ПОСТУПОВОГО ВХОДЖЕННЯ В НОВЕ СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ПІД ЧАС ЯКОГО ДИТИНІ ДОВОДИТЬСЯ ПОСЛІДОВНО ДОЛАТИ РІЗНІ ФАЗИ СВОГО СТАНОВЛЕННЯ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ІСТОТИ:

- 1) *на першій фазі* малюк освоює різноманітні соціальні ролі (статеві, сімейні, громадянські; засвоює соціальні норми і культурні цінності, оволодіває відповідними формами і способами діяльності. Він реалізує об'єктивну необхідність проявити типову, характерну для більшості людей поведінку, намагається «бути, як усі». Це – фаза адаптації малюка до соціуму, період втрати певних індивідуальних рис заради входження у бажану соціальну групу;

? 2) друга фаза породжується загостреною суперечністю між досягнутим дошкільником результатом адаптації і незадоволеною потребою проявити свою індивідуальність, виділитися з-поміж інших, проявити власне «Я» і зберегти своє обличчя, своєрідність, не розчинитися в соціальній групі;

? 3) *на третій фазі* відбувається інтеграція дитини з групою однолітків: особистість, що розвивається, прагне проявити індивідуальні якості, які відповідають груповим інтересам і водночас засвідчують її особистий внесок як члена колективу в загальну справу; завдяки трансформації «Я» у «Ми» відбувається зростання соціальної групи як спільності взагалі і кожного її члена зокрема.

-
- У молодшого дошкільника переважають процеси пристосування і типізації, оскільки основним завданням малюка є збагачення соціального досвіду.
  - У старшому дошкільному віці на фоні цих процесів усе більшого значення набуває прагнення дитини проявити самостійність, відстояти власну думку, прийняти самостійне рішення, зберегти власне обличчя в групі однолітків.

БУДЬ-ЯКА КРАЙНІСТЬ У СОЦІАЛЬНОМУ СТАНОВЛЕННІ НЕБЕЗПЕЧНА:

- надмірне злиття особистості із соціумом, повна залежність від нього продукує нежиттєздатну істоту, яка не готова до самобудівництва і життєтворчості;
- зайві уособлення, індивідуалізація, опікування егоїстичними інтересами розриває зв'язки особистості із соціумом – такий малюк зростає в ізоляції, з відчуттям відчуженості, самотності, недовіри до людського оточення, що провокує нереалізованість природного потенціалу, злостивість, заздрісність, недоброзичливість.

ДОШКІЛЬНИЙ СОЦІАЛІЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ШІ ІНСТИТУТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ВЕЛИКОЮ МІРОЮ ВИЗНАЧАЮТЬ ХАРАКТЕР

СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЛЮКА, ОСНОВНИМИ ЗАВДАННЯМИ ЯКОЇ Є:

- розвиток у дитини потреби і здатності сприймати себе в контексті взаємин з іншими людьми: співвідносити своє «Я» з іншими «Я» (дорослих, однолітків), знаходити спільне й відмінне, налагоджувати спілкування, радіти спільній діяльності, виконувати основні правила групи та визначати своє місце в ній, відчувати себе членом дитячого колективу;
- виховання в дошкільника здатності диференціювати людей за різними ознаками: родинної належності, віку, статі, симпатії-антипатії, роду занять; поводитися відповідно до цього;

-
- розвиток уміння ініціювати контакти з приємними людьми, встановлювати та підтримувати взаємодію з ними, налагоджувати спільну діяльність, радіти її результатам;
  - формування у вихованців відчуття оптимальної дистанції (безпечної, комфортної) у стосунках з різними людьми – рідними, знайомими, чужими; навичок адекватної поведінки в чужому довіллі, коректної відмови від спілкування з незнайомими;

-
- сприяння освоєнню дитиною основних соціальних ролей – представника певної статі, найменшого члена сім'ї, брата (сестри), онука, сусіда, товариша, вихованця, покупця, пасажира тощо; оволодіння відповідними стандартами поведінки;
  - розвиток елементарної життєвої перспективи: уявлення про себе у минулому, теперішньому та ймовірному майбутньому;

-
- ? вироблення в дитини вміння орієнтуватися у своїх основних правах і обов'язках: розрізняти їх, називати основні, керуватися цими знаннями у реальній поведінці;
  - ? формування в малят здатності турбуватися про «власне місце», недоторканість «території свого Я», шанобливо ставитися до простору – «Я» однолітків і дорослих;

-
- учити визначити межі соціально схвалюваної, прийнятної та соціально неприпустимої форм поведінки; вправляти в умінні регулювати і стримувати неприйнятну для оточення поведінку;
  - стимулювати бажання дитини бути визнаною авторитетними однолітками та дорослими; вчити орієнтуватися при цьому на власну самооцінку, довіряти своїм можливостям, розраховувати на себе;

-
- оснащення дітей різними засобами спілкування (усмішкою, поглядом, мімікою, виразними рухами і звуками), зображувальними (позами, діями наближення, віддалення, втручання, притягування, відштовхування), мовленнєвими (словами звернення, вітання, подяки, прохання, пояснення, запитування, відстоювання своєї думки тощо);
  - збагачення досвіду спілкування: створювати сприятливі умови для обміну інформацією і спільних дій дошкільнят, вправляти в умінні домовлятися, розподіляти функції, знаходити об'єднане начало, поступатися, допомагати, проявляти безкорисливе лідерство, миролюбність, спокійно розв'язувати конфлікти, радіти та співчувати іншим.

? Соціальний контроль - своєрідний набір зразків поведінки, за допомогою яких діяльність та поведінка підпорядковуються моральним нормам і вимогам.

-
- Суспільне виховання не є простим підведенням її індивідуальності під певний соціальний стандарт.
  - Суспільство постачає дітям інформацію у вигляді певних стандартів нормативної поведінки, а вони можуть вибірково до них поставитися, сприйняти їх як привабливі / непривабливі, прийнятні / неприйнятні.
  - Спираючись на власний досвід, дитина може змінити їх, або й зовсім від них відмовитися.
  - Соціальний контроль виражає, з одного боку, інтереси суспільства, а з другого – інтереси самого дошкільника.

ВАЖЛИВИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ СОЦІАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ Є ОЦІНКА ТА САМООЦІНКА ДИТИНИ

- За допомогою оцінних суджень малюк визначає міру значущості для нього людей, подій, соціальних ситуацій, якостей, вчинків, результатів діяльності.
- Оцінка як судження з приводу відповідності поведінки інших соціальному стандарту важлива для становлення соціалізованості як інтегрованої характеристики дошкільника.
- Соціальна орієнтація у дошкільника формується залежно від оцінок оточуючих людей, оцінок дитиною соціального довкілля та самооцінок дитини.

-
- Виважені, вмотивовані, справедливі оцінки дорослих є для дитини хорошим орієнтиром в виборі певних соціальних ролей, сприяють становленню її самоповаги, впевненості в собі, високих очікувань щодо свого соціального статусу.
  - Суворі, негативні оцінки дорослих формують у малюка низьку самооцінку, невпевненість поведінки, низькі очікування щодо ставлення до нього однолітків.

. ІСНУЮТЬ ТРИ СЕРЕДОВИЩА СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА ДИТИНУ:

- ? міжособистісна взаємодія;
- ? спеціально створене середовище переконування;
- ? засоби масової інформації.

МІЖСОБИСТІСНА ВЗАЄМОДІЯ

- ? В ході спілкування, той, хто впливає, прагне домогтися від іншого певних поступок, дає обіцянки, намагається виглядати привабливим, постачає все нову і нову інформацію, часто не залишає можливості на роздуми, вдається до позитивного підкріплення (усмішки, пестливих рухів, прояву уваги, смачної їжі).

СПЕЦІАЛЬНО СТВОРЕНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПЕРЕКОНУВАННЯ

- ? вихователь звертається до вихованців, прагнучи переконати їх у чомусь, погодитися з його твердженням, пропозицією виконати певну дію, в цьому разі він впливає одночасно на багатьох дошкільників.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

- впливають на дитину опосередковано, проте щоденно й ефективно, створюючи привабливі образи певних цінностей – здоров'я, доброти, кмітливості, або навпаки – агресії, домінування сили, надмірної сексуалізації життя тощо.
- Отже, вони можуть «сіяти добро» або нав'язувати дітям чужинні стандарти, штучних героїв, сумнівні авторитети.

ЩО МОЖНА ВИЗНАТИ ЯК ПРИЙНЯТНУ НОРМУ ВПЛИВУ?

- ? Вплив, який не позбавляє дитину свободи опору, можливості уникнути погрози або фізичного обмеження свободи.

ВАЖЛИВИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ЧИННИКАМИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ОСОБИСТІСТЬ, Є:

- ? те, що кажуть авторитетні люди;
- ? те, що вони роблять;
- ? характеристики конкретної життєвої ситуації.

-
- Для більшості дошкільників те, що про них думають інші, і як вони поведуться з ними, є одним із могутніх джерел впливу на поведінку.
  - Не бути визнаним (прийнятим) у своєму середовищі – справжнє горе для хлопчика. Він відчувається позбавленим можливості задовольнити одну з базових людських потреб – потребу в соціальному прийнятті, приєднанні та захоченні.
  - Невизнання оточення дуже позначається на психологічному розвитку особливості.
  - Навпаки, соціальне прийняття з ранніх років асоціюється з утіхою, захищеністю, комфортом.

БАТЬКИ І ПЕДАГОГИ МАЮТЬ ВЧИТИ
МАЛЕНЬКУ ДИТИНУ ОРІЄНТУВАТИСЯ НЕ
ЛИШЕ НА СУБ'ЄКТИВНЕ ПОЧУТТЯ
ПРИХИЛЬНОСТІ, А І НА ОБ'ЄКТИВНУ
ІСТИНУ.

Це означає, що, виховуючи дошкільника,
важливо сприяти розмежуванню в його
свідомості двох різних уявлень:

- ? рідні й близькі – саме ті люди, хто
заслуговує на найбільшу довіру, любов і
повагу;
- ? рідні й близькі люди, як і будь-хто інший,
можуть помилятися.

Тож треба навчити дитину, яка лише розпочинає свій життєвий шлях, правил:

- ? до всього слід ставитися свідомо;
- ? кожна людина має право на помилку;
- ? якщо щось незрозуміло, варто перепитати дорослого та пересвідчитися у доцільності і корисності виконання його вимоги – це не соромно, не забороняється.

ЯКЩО ДИТИНА ХОЧЕ ДОСЯГТИ УСПІХУ У ДИТЯЧОМУ УГРУПОВАННІ, ВОНА МАЄ НАВЧИТИСЯ:

- ? використовувати соціальний вплив;
- ? розпізнавати намагання інших впливати на неї всупереч її волі;
- ? вирішувати у кожній конкретній ситуації – поступитися впливу чи уникнути цього.

СОЦІАЛЬНО-ПОЗИТИВНИЙ ЧИ НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ СІМ'Ї ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ЧИСЛА ПАРАМЕТРІВ, З-ПОМІЖ ЯКИХ:

- соціокультурний, що засвідчує рівень культури сім'ї;
- соціально-економічний, який визначається її майновими характеристиками;
- техніко-гігієнічний – особливості способу життя

(І. Гребенніков, С. Литвиненко, В. Ямницький та ін.).

«НЕДОЛІКИ» СІМЕЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

- центрація малюка на своїх проблемах, домінування егоїстичних прагнень;
- надмірна опіка, допомога, що гальмує процес дорослішання;
- відсутність в оточенні дитячого товариства, партнерів, серед яких малюк навчається домовлятися, узгоджувати дії, розв'язувати конфлікти;
- дефіцит елементарних обов'язків, ділових стосунків, домінування процесуальної діяльності над результативною;
- непослідовність вимог та оцінок.

Зовнішній світ в особі виховательки дитячого садка, товаришів суттєво впливає на дошкільника – він

- покладає на нього певні надії,
- заохочує або засуджує його дії,
- пропонує раніше не відомі стандарти поведінки й еталони виконання практичної діяльності.
- Тим самим суспільний заклад сприяє формуванню в дитини певних ціннісних орієнтацій, життєвих навичок і вмінь, стилю поведінки.

ОСНОВНИМИ, ВИЗНАЧАЛЬНИМИ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ Є:

- принципи гуманізації виховного процесу, його орієнтації на індивідуальність дитини;
- принцип системності й наступності в роботі з нею;
- узгодження колективних та індивідуальних форм і методів роботи з малюками;
- розвиток у дошкільника ціннісного ставлення до всіх сфер життя;
- принцип активності, розвитку творчого потенціалу особистості;
- забезпечення зв'язку з традиціями народної педагогіки, фольклором, різновидами національного та світового мистецтва.

Дякую за увагу!